

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อการดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม พยาบาลวิชาชีพนับว่าเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในวิชาชีพพยาบาล และมีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพของประชาชน โดยมีภารกิจหลัก 4 บทบาท คือ การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การดูแลรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้ดีขึ้นทั้งรายบุคคล ครอบครัวและชุมชน (กองแผนงาน, 2535) พยาบาลต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างกว้างขวางในศาสตร์หลายสาขา เพื่อสามารถดูแลบุคคลทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของบุคคลด้วย โดยผ่านกระบวนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามตามทิศทางที่สังคมปรารถนา (สมจิต หนูเจริญกุล, 2534) การที่จะได้มาซึ่งบุคคลที่เหมาะสมที่จะเข้ามารับการศึกษาวชิการพยาบาลนั้น จะต้องมีการคัดเลือกเพื่อให้ได้พยาบาลที่มีคุณภาพ ทั้งมีความรู้และมีทักษะในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างแท้จริง การคัดเลือกนักศึกษาเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยสถาบันทำการสอบคัดเลือกเองจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป็นนักเรียนที่ผ่านการสอบคัดเลือกจากส่วนกลาง โดยทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งจากการศึกษาสภาพการเรียนรู้ เพื่อการรอบรู้ของบลูม (Bloom, 1982) พบว่า ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียน ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่สะสมมา ความรู้พื้นฐานที่จะต้องนำมาใช้ในการเรียนต่อ และความฉลาดหรือสติปัญญา ซึ่งเกิดจากผลการเรียนรู้ มีร้อยละ 50 ส่วนอีกร้อยละ 25 ได้แก่ ความสนใจและเจตคติที่มีผลต่อกิจกรรมการเรียนการสอน จึงอาจกล่าวได้ว่า คะแนนการสอบคัดเลือก ซึ่งเป็นปัจจัยด้านพื้นฐานความรู้ประการหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน

การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ จะทำให้นักศึกษา สามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่วิชาชีพได้เป็นอย่างดี ในการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาพยาบาล จึงประกอบด้วยเนื้อหาทั้งภาคทฤษฎี เพื่อให้มีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และภาคปฏิบัติ เพื่อให้มีความสามารถและมีทักษะในการพยาบาลอย่างมีคุณภาพอย่างผสมผสานสอดคล้องกัน โดยถือว่าการฝึกภาคปฏิบัติจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถนำความรู้ภาคปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ (ครุณี จงอุดมการณ์, 2538) จึงควรมีความร่วมมือประสานงานทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาล ขณะที่นักศึกษาได้ฝึกหัดให้การพยาบาลผู้ป่วยจริงในหอผู้ป่วย นักศึกษาต้องพบปะกับบุคลากรหลายฝ่าย ตลอดจนอุปกรณ์การแพทย์ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ

เหล่านี้เป็นสภาพแวดล้อมที่จะพบได้ในหอผู้ป่วย ในขณะที่เด็วกันนักศึกษาพยาบาลต้องเข้ามาอยู่ในหอพักที่คณะพยาบาล จัดไว้ให้เพื่อสะดวกและปลอดภัยในการเรียนและการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย นักศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมห้อง แม่บ้าน อาจารย์ฝ่ายปกครอง อีกทั้งกฎระเบียบที่จัดไว้ เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระเบียบ ในการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ จะทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตัวเองเข้าสู่วิชาชีพได้อย่างดี มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ในทำนองเดียวกัน ถ้านักศึกษาต้องเผชิญกับประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีก็จะมีผลทำให้การพัฒนาแห่งตน ต้องถูกจำกัดและถูกทำลายในที่สุด มีผู้กล่าวไว้ว่าสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลในการสร้างสรรค์ อุบัติภัยที่ดีแก่นักศึกษา และพยาบาล ได้แก่ บรรยากาศที่อบอุ่น การยอมรับซึ่งกันและกัน ทำให้บุคคลภายใต้บรรยากาศนั้นมีความมั่นใจ มีการแสดงออกที่ดี ทำให้อบอุ่นต่อผู้ที่พบเห็นและผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดสภาพการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมที่ดีในหอผู้ป่วย ย่อมทำให้นักศึกษามีการพัฒนา การเรียนรู้ การแก้ปัญหา การรู้จักมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น มีผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา และเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น นักวิชาการกล่าวว่า ความสนใจ ความมุ่งมั่น และอาจารย์ที่สอน ต่างมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทั้งสิ้น

คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ ได้คัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้เข้ามาศึกษาในสถาบัน จากการคัดเลือกในส่วนกลางคือ ทบวงมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยพายัพ สอบคัดเลือกเอง ซึ่งจัดให้มี 2 รอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุนของโรงพยาบาลต่าง ๆ ในเครือสภา คริสตจักรแห่งประเทศไทย เพื่อกลับไปทำงานในโรงพยาบาลนั้น ๆ เมื่อนักศึกษาได้เข้ามาศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิคแล้ว นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ต้องเข้ามาอยู่หอพัก ที่คณะฯ จัดไว้ให้ เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยที่โรงพยาบาลแมคคอร์มิค นักศึกษาที่อยู่หอพัก ต้องอยู่ภายใต้กฎข้อบังคับของหอพักอย่างเคร่งครัด โดยมีคุณแม่บ้านและอาจารย์ฝ่ายปกครองหอพักควบคุมดูแล ทุกเช้านักศึกษาจะต้องเข้าห้องนมัสการเพื่อรับการอบรมด้านจริยธรรม ก่อนมีการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติงานในแต่ละวัน จากการที่นักศึกษามีจำนวนมากขึ้น ทำให้ต้องเพิ่มจำนวนผู้เข้าพักในชั้นหนึ่งและชั้นสองจากห้องละสองคน เป็นห้องละสามคน ทำให้เกิดความแออัด สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น น้ำประปา โทรทัศน์หรือโทรศัพท์ นักศึกษาต้องปรับตัวกับการเรียนการสอนที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งต้องปรับตัวกับบุคลากรในทีมสุขภาพทั้งในโรงพยาบาลแมคคอร์มิค ในชุมชนและในแหล่งฝึกปฏิบัติต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนักศึกษา และอาจส่งผลให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาแตกต่างกัน (Dunn, Dunnand Prince, 1981)

ปัจจุบันนี้ จำนวนนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มีปัญหาในเรื่องการเรียนเพิ่มมากขึ้น เช่น การเรียนที่ไม่ได้ระดับมาตรฐาน ตามที่หลักสูตรของมหาวิทยาลัยพายัพ กำหนดหรือปัญหาเรื่องการพ้นสภาพนักศึกษาจากผลการเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือ ในขณะที่เป็นนักศึกษาก็มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ค่อนข้างต่ำ การคัดเลือกนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยจากมัธยมศึกษาตอนปลายที่ค่อนข้างต่ำ และในแต่ละปีมีนักศึกษาเรียนซ้ำชั้นหรือเกรดเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษายคณะเป็นนักศึกษาพยาบาลเป็นข้อบ่งชี้ในเรื่องของมาตรฐานของพยาบาลวิชาชีพของคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค ในปัจจุบันนี้ด้วย จากข้อมูลร้อยละของเกรดเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในสภาพของนักศึกษา ตั้งแต่หลังประจำตัว ปี 2532 ถึงปี 2539 แสดงได้ดังนี้

รหัสปีการศึกษา	เกรดเฉลี่ย 0 - 2.50	เกรดเฉลี่ย 2.51-4.00
2532	31.75	68.25
2533	39.53	60.47
2534	48.57	51.43
2535	51.02	48.93
2536	64.15	35.85
2537	71.43	28.58
2538	66.07	33.93
2539	89.58	10.42

จากปัญหาและแนวความคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค คณะผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้สอนในคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการสอนและการประเมินผล ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาพยาบาล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติและสิ่งแวดล้อม โดยช่วยให้สร้างเสริมนักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ หรือปรับปรุงตนเองให้เรียนรู้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 เกี่ยวกับปัจจัย คัดสรรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ

คำถามในการวิจัย

นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่คิดว่ามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ ในด้านการรับรู้ในวิชาชีพ สภาพแวดล้อมในสถาบันและการเรียนการสอน อยู่ในระดับใดและอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 3 และ 4 ซึ่งศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2541 และพักอยู่ในหอพักคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สภาพการศึกษา สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง การรับรู้เฉพาะตัวบุคคลที่มีต่อคำถามความคิดเห็น โดยไม่มีผู้วินิจฉัยว่าถูกหรือผิด

ปัจจัยคัดสรร หมายถึง ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ในด้านการรับรู้ในวิชาชีพพยาบาล กระบวนการเรียนการสอน การศึกษา และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หมายถึง เกรดเฉลี่ยที่ผ่านมาของนักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2541